

Pomhaj Bóh!

Cizlo 8.
20. feb.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ƙo kóždy ƙobotu w Esmolerjez knihicziščzetni w Budyschinje a ƙu tam dostacž sa sčtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

Njedzela Eštomih.

Jan. 11, 49. 50.

„Glaj, my džemy horje do Jerusalema a wščitko budže doƙonjane, sčtož pišane je pšes profetow wot cžłowsteho ƙyna“, tak rjeknje tón Anjes w džepnišim sčzenju k ƙwojim wučomnikam. A ƙy-li ty wučomnik teho Anjesa, je tež tuto ƙłowo k tebi prajene. S tvojim Anjesom dyrbiš ty horje hiež do Jerusalema, so by ty jeho cžerpjenje a wumrjecze widžil, a to wščitko prawje hluboƙo w ƙwojej wutrobje sačul. A ty pónđesč horje do Jerusalema se ƙwojim sbožnikom, hdyž ty na te předomanja ƙwojateho póstneho cžaša i nutrnoscžu pošluchasč, pšchetož tute předomanja budža cze pšes Šhrystušowe cžerpjenje dowjesč hacž na horu Golgatha pod Šhrystušowy kšiz. Eži dwanacžo tamne ƙłowa ƙwojeho Anjesa tehdom hišcže njerohymichu. Ale sčtož bęšche Jesuš ƙwojim wučomnikam do předka prajil, to poča ƙo w Jerusaleme i mozu dopjelnjecž. Wyšchšchi měšchnizy a farisejšzy ƙu pšhecžiwu njemu, a to wošebje teho dla, dofelž tón zyly židowski lud ƙo jemu pšiwobroczi. Woni njewjedža sčto cžinicž, so bychu tutemu cžłowjetej i Nazaretha hubu satykali. A jako woni teho dla radu sčladowachu, wustupi Škaiphas, kiz to ƙame lěto wyšchšchi měšchnik bęšche, a džesche k nim: wy nicžo njewęšcže, ani njerohymicze tež nicžo; lěpje nam je, so jedyn cžłowjek wumrje sa lud, dyžli so by zyly lud sahinul. Šajka cžertowska sčoscž ƙo w tutych ƙłowach wupraji! Škaiphas ma jenož wotmyšljenje na to, so by

Jesuša na najlōžšche waschnje sanicžil, njech by po prawdže abo po njeprawdže bylo. Ale to ƙłowo, kotrež i Škaiphasoweho rta ƙlyšchachmy, je tola spodžiwne ƙłowo. Wobhladajmy ƙebi jo, a pšnajemy, so je wono rjane węšczenje na Šhrystušowu ƙmjercž, a sčtož ƙo w tutym ƙłowje wupraji, to je Boža rada a Boža wola wot węcžnoscže ƙem byla. Bóh w ƙwojej luboscži nochzysche, so by cžłowski lud šhubjeny byl; a so by jón wumohl, je wón tež pšchi ƙebi we wótzowškim ƙmilenu prajil: „Lěpje je, so mój jenicžki narodženy ƙyn wumrje sa cžłowski lud, dyžli so by zyly lud sahinul.“ O tak džiwne Bóh wščitko wodži. Tež sli ludžo dyrbja, hacž runjež to njewjedža ani nochzedža, husto Bohu do rukow dželacž a Božu radu doƙonjecž pomhacž. Škaiphas je slě myškil, ale Bóh je derje myškil. Anježa sčladuja hromadže radu pšhecžiwu temu Anjesu — ale tón, kiz w njebješach bydli, ƙmeje ƙo jim, (Šf. 2, 2. 4.) a wuwjedže wščitko derje po ƙwojim spodobanju. Škaiphasowa rada drje bę w ƙwojim cžažu doƙonjana: Jesuš drje bu morjeny — ale Jesuš njebę pšes ƙmjercž sanicženy, a wšchitkón jeho sčutk njebęšche wutupjeny, kaž bęchu ƙo Škaiphas a jeho towaršchojo nadželi, ně, runje pšes ƙwoju ƙmjercž bę Jesuš Šhrytuš cžłowjekam to doƙonjal, sčtož trjebachu: wumoženje wot wšchitkich hręchow a wujednanje i Bohom, žiwjenje a sbožnosč, a runje tón kšizowany Šhrytuš bu posdžischo to předomanje, i kotrymž cži pošli teho ewangeliona pšched ludžimi wustupichu. O njepohórschuj ƙo na Škaiphasa a jeho towaršchow, pšchewoštaj jich radu a jich sčutk Božemu ƙudej, ale hladaj ty

jeniczy na to, so by w Chrystuŝowym kŝchizju namakał a męł twojeje duŝche ŝboże. Chzeŝch-li to, dha dži i tym ŝnjeŝom ŝobu horje do Jerusalema, ŝtuŝ pod jeho kŝchiz a ŝaczuwai w ŝwojej wutrobje jeho czerpjenje a wumrjecze. **Samjeń.**

Unger-Dejnjanŝki.

Romŝki njewólnik.

(Poŝraczuwanje.)

Róžde ranje woczuatowachu w Korwinowej pŝchedŝtwi někotre ŝta ludži. Proŝcherjo to runje njebechu, a tola jim hinał narjez njemóžeŝch. Bechu to ludžo, kotrychž Korwin i wjetŝcha ŝežiwi, ŝa kotrychž dórtki i jeho blida padachu. Róždy i nich doŝta wŝchėdnje ŝwoje 5 kwadranŝy, je to po naŝchich pjenjeŝach něhdže 1 hriwna. „Ale ŝa czo to?“ mohł ŝo wopraŝhecze. Džėlachu dha woni ŝa njeho? To runje niž. Woni mėjachu druge pŝchiŝluŝchnoŝeje wutonjecz. Bėŝche w Romje někaŝe wyŝkoŝe jaŝtojnuŝtwo wupróŝnjene, dha hłobowachu woni ŝa ŝwojeho dobroczerja. Pomjyŝliŝch ŝebi, ŝo mėjeŝche tehdy kóždy bohacžł wjetŝchu ličbu tajkich klijentow, kaž tajtom ludej narjeŝnychu, dha móžeŝch tał něfał jaŝŝchijecz, telko tajkich njedocziŝnow tehdomniŝchi Rom hoŝpodowaŝche. Dóndže Korwin do pŝchedŝtwy, dha cziŝtaŝche jemu njewólnik i wjetŝcheje taŝle mjena tych lėnikow, kotrychž mėjeŝche wón ŝežiwičz. ŝchłóž i nich ŝwoje mjeno wuŝluchŝa, ŝkonjeŝche ŝo bjeŝ wŝcheho komdženja hačž na jemju.

Guŝežičho hačž w pŝchedŝtwi móžeŝche Korwina na „Forumje“ (na torhoŝečzu) wohladacž, hdžež ŝo romiŝki woŝobny ŝwėt we wėŝtych hodžinach wuhodžuwaŝche. Tu ŝpytaŝche jedyn drugeho i woŝebnoŝeju a drohotnej pnychu pŝcheŝhwatacž. Wjeczor a huŝto doŝež tež žyłu nóz mėjeŝche tónle lud hoŝežiny, pŝchi kotrychž tajŝa woŝebnoŝež knježeŝche, ŝo ŝebi ju woprawdže wumjyŝlicž njemóžeŝch. Woŝebje beŝche Korwinowe blido wuwolane a ŝlawjene, dofelž ŝo tam najlėpŝche liŝanki nanoschowachu. Teho dla njepobrachowachu jemu ženje hoŝežo a ŝlėnyliŝarjo, kotŝiž ŝo i nim wujėdowachu a ŝo jemu huŝto doŝež ŝa ŝhribjetom ŝmėjachu. Prėnjeho warjerja, beŝche to tež njewólnik, beŝche ŝebi Korwin ŝa 33,000 hriwnow kupil. Prjedy beŝche tón druhemu bohacžkeju w Romje, i mjenom Apizius, ŝlužil. Tutón tež i pjenjeŝami browjeŝche a nahladny pjenjeŝ ŝa tajkich wuŝtaji, kotŝiž wjedžachu nowe jėdže waricž. Warjer, Korwinej pŝchedaty, beŝche ŝebi Apiziowu hnadu woŝebje dohycž wjedžal; teho dla beŝche tón jemu, hačž runjež beŝche to pŝhecziwo wŝchemu waŝchnju czaŝa, něhdny ŝlėborny wėnz na hłowu ŝtajil a jemu darił.

Arwin beŝche w ŝpocėatku wot tajkeje pnychi a tajkeho blyŝhečze- nja wŝchón pŝcheŝlapnjenn, tola ŝhwalicž njemóžeŝche tajkele ži- wjenje Romjanow. Wón ŝazpiwaŝche tajke mjehke žiwjenje, tajku pnychu, tajke ŝwonkowne blyŝhečzenje. Kał huŝto ŝpominaŝche na ŝwojeho nana a na ŝwojeho bratra! Kaŝke poŝtawy beŝchtaj taj byłoj! Kał jednorje a tola kał ŝpokojnje beŝchtaj taj ŝo žiwiloj. Wórsy ŝpominaŝche tež ŝaŝo bóle a bóle na ŝwoju macž. Madžeŝche ŝo, ŝo ŝo bórsy i nej wohlada. Kał pał beŝche to móžno, hdnyž wón ani njewjedžeŝche, hdže wona je? Kał mohł ŝo něhdže ŝa nej wopraŝchowacž, hdnyž lačzanizy rėčecž njemóžeŝche! Tu rėčž dnybjeŝche wón nawuknyčž! — —

Kad ŝo jemu njehaŝche tule rėčž nawuknyčž; beŝche to tola rėčž ŝwojich podtlėcžuwarjow. Tola luboŝež wŝchitko pŝchewinje a plodži wutrajnoŝež. Chzyŝche ŝo wón tola ŝe ŝwojej maczerju ŝaŝo widžecž, a to móžeŝche ŝo jenož ŝtačž, hdnyž móžeŝche ŝam lačzanizy rėčecž. ŝ wutrajnoŝežu a pilnoŝežu wužiwaŝche wón wŝchė ŝkladnoŝeje, hdžež móžeŝche něŝchto nawuknyčž, a hižo ŝa někotre mėžazy ŝroŝymjeŝche mnoho a móžeŝche ŝo i domjazymy trochu dorėcžecž. To beŝche ŝa njeho wulke wjeŝele. Tola něŝchto jemu hiŝečže pobrachowaŝche: trėbny czaŝ, ŝo by ŝo ŝa maczerju napraŝchowacž mohł. Wŝchalo ŝluŝcheŝche žyly džen jeho knjeŝej; ŝa njeho njewoŝta ničzo wyŝche.

Tał minychu ŝo někotre mėžazy, tola ŝwoju macž njebeŝche hiŝečže wohladał, njebeŝche tež wo nej ničzo ŝhonił. Na jene dobo ŝta ŝo něŝchto, ŝo Arwin žyłe druge wotpohladny doŝta. Pŝched wjeczorom ŝedžeŝche Arwin, ŝebi hłowu do rukow ŝaprėwiŝchi, na woŝowninym prjoŝy.

ŝnano woŝpjetowaŝche to, ŝchtož beŝche dženŝa we lačzanŝkim nawuknył; ŝnano pŝchewywaŝche ŝe ŝwojimi myŝlemi pŝchi ŝwojej maczeri. Na dobo naŝta na dworje někaŝa wolaŝa, kaž beŝche

tajŝa i porėdka ŝlyŝhecž, dofelž ŝo wŝchitzy nahladowarja bojachu. Wėžpny poŝbeže Arwin ŝwoju hłowu, ŝo roŝhladujo, tajku pŝchi- cžinu ma tale wolaŝa. Žyła cžrjėda njewólnikow pŝchibėža i dwora a ŝhwatachu do domiŝkeho, hdžež knjeŝ bydleŝche. Wo ŝrjedž cžrjėdy wuhlada wón ŝobunjewólnika, potomka ŝerbow i baltiŝkeho pobryoha. Teho cžeŝejeŝche dla jeho pilnoŝeje a ŝlutniwoŝeje. ŝdaŝche ŝo, ŝo beŝche tónle ŝerb hłowna woŝoba žyłeje cžrjėdy. Arwin džėŝche i nimi a wopraŝcha ŝo, ŝchto ŝo tu ma.

„ŝerbŝki njewólnik doŝtanje dženŝa ŝwobodu!“ wotmolwichu jemu.

„Njewólnik doŝtanje ŝwobodu?“ Arwin roŝdžeraŝche hubu, na wŝchėch njewėromnje hladajo.

„Doŝtanje njewólnik tež ŝwobodu?“

„D haj, hdnyž tał ŝapocžnje, jało tón, dha je to hižo móžno. Hłaj, bratiŝko, tŝi lėta je wón ŝa dwejoch džėlał, žaneho kroŝka pŝchenjechal a wŝchitko hromadžal. Dženŝa ma 6000 jeŝterz hromadže. Telko je ŝebi knjeŝ ŝa jeho ŝwobodu žadał, hačž runjež je ŝa njeho jenož 4000 placžil. ŝ nimi je ŝo wukupil. Wóž jenož ŝobu, tu je něŝchto widžecž!“

Njewólnik wŝa Arwina pod pažu, a tón džėŝche bjeŝwólujje ŝobu.

„Wotajkim, njewólnik móže ŝo wukupicž, jeli ŝo ma wjele pjenjeŝ!“ tale myŝl ŝary ŝo jało nowa pruha nadžije do Arwinoweje wutroby.

Wórsy bechu w Korwinowej najwjetŝej iŝtwi. Tu ŝedžeŝche ŝa rjanym blidom Korwin a pódla njeho ŝtejeŝche „prátor“. Njewólnizy ŝo roŝdžėlichu a mlody ŝerb pŝchitupi i blidu. ŝe ŝwjatocžnej doŝtojnoŝežu poŝtanywŝchi, položi knjeŝ ruku na njewólnikowu hłowu, (pjenjeŝy beŝche wón hižo prjedy doŝtal), a džėŝche: „Chzy, ŝo by tónle njewólnik ŝwobodny byl, a ŝo by wŝchė prawa romiŝkeho mėŝečžana doŝtal a wužiwał.“ —

Prátor, w ruzy walčł prucžikow jało ŝnamjo ŝwojeho doŝtojnuŝwa džeržo, ŝchwitny i nimi trójzy mlodeho ŝerba a ŝa- wola potom: „Ty by ŝwobodny!“

Mózne juŝtanje ŝaklincža pŝcheŝ iŝtwu, hačž runjež knjeŝ trochu poŝhmurjeny hladaŝche. Hiŝečže woŝpjėt ŝarėčža Korwin něčziŝchemu ŝwobodnemu mėŝečžanej, jeho i waha i kijeŝkom klepnymŝchi: „Dopomni ŝo ŝtajnje, ŝo maŝch mje jało mój prjedawŝchi njewólnik ŝežiwičž, jeli ŝym ŝhubjenny a woŝhudženny cžłowjeł, a męł ŝnano mjenje dnyłi ty.“

To ŝlyŝchawŝchi wotehđžichu njewólnizy ŝe iŝtwy. Nowemu ŝwobodnemu mėŝečžanej beŝche dowolene, ŝo ŝwojim prjedawŝchim towaŝŝcham w někaŝej winarŝni wjeŝelu hodžinku wuhotowa. To ŝo tež ŝta. Tónle podawł poŝaŝa Arwina na žyłe nowe pučže. Tutón wjeczor ŝaŝedži ŝo wón nimale dołho na prjoŝy ŝwojeje woŝownje. Hačž dotal beŝche jenicžku žadoŝež męł: ŝo by ŝwoju lubu macž ŝaŝo wohladał, ŝo mohł ŝo i nej nad ŝurowym dóntu njewólniŝtwa wuplacacž, ŝo mohł ŝo i nej wo drohej domiŝnje roŝrėčžowacž, ŝo mohł ŝo pŝchi nej ŝmėrowacž. Nětko pał ŝwėcžeŝche jemu nowa hwėžka nadžije! wjedžiŝche, ŝo móže ŝo njewólnik do ŝwobody wukupicž. To beŝche jeho frute pŝchewoŝacže, ŝebje a ŝwoju macž wukupicž. Wjenjeŝy ŝaŝlužicž, wjele pjenjeŝ ŝaŝlužicž, beŝche nětko jeho pŝhecže. Hižo na druge ranje ŝtaji wón to do ŝtutka. Arwin wopokaŝa we wŝchėm roŝbudženoŝež a wutrajnoŝež. Njewólnizy doŝtachu wjele a derje i jėdži ŝeho dla? Wotmol- wjenje na to ŝmy hižo prjedy doŝtali. Arwin beŝche na ŝlutniwoŝež ŝwucženny, teho dlu pŝcheda džėł ŝwojeho wobjeda tajkim, kotŝiž bechu hłódniciŝchi dnyłi wón. Dale džėlaŝche wón ŝa tajkich, kotŝiž radŝcho cžaŝto lėnika paŝechu; lóŝcht a luboŝež i džėlu jemu ruku ŝpėŝchuiŝchtej. Wjeczor pojdže džėlaŝche hiŝečže brónje, kaŝtež jeho lud mėjeŝche. Tajke bechu Romjanam i wjetŝcha njeŝnate, a teho dla nadehđže Arwin tež ŝtajnje dobrnyh kupžow. Wŝcho to nje- beŝche jemu pjenjeŝy.

ŝso wė, i hobriŝtimi kroczelemi ŝo wón ŝwojemu nadawkeju njebližeŝche; tola Arwin beŝche ŝežerpliwy. Wón wjedžiŝche ŝe ŝwojeho wótzueho kraja, ŝo chze žoldž dobru ŝhwilu ŝhwilu mėcž, prjedy hačž i nej móžny dub narocže. Wón drje dale ŝa ŝwojej maczerju pytaŝche, tola hačž dotal podarmo; tež dnybjeŝche ŝo na czaŝ tajkeho pytanja woŝtajicž. Korwin wucžeže mjenujzy i Roma won na wŝy, a to na ŝwoju rjanu wjeŝnu kėžu w Bajach. ŝ najmjėniŝcha na czaŝ beŝche pŝchenjechazeho Romŝkeho žiwjenja byty. Něhdny, hdnyž beŝche ranje woŝebje rjenje ŝeŝkhadžalo, pŝcheŝyđli ŝo Korwin na wŝy. Njewólnizy njeŝechu knjeŝa na woŝebje

riantych nošydłach. Sa nimi dżęiche dolhi rymt pšchemodzerjom. So njetrjebali w forcymach jastacz, dha bęchu tam a řem kęęki natwarjene, hdzeř mōęsche řebi wořłabniemy Romjan wřhelafe wořchewjeńki porjedzicz. Wokoło wječora pšchindžechu do wjeřneho doma, kotryř mōęsche řo ř tamnym romřkim hrodom křóble mēricz.

S wopředka bęsche řo Arwin na tele pšchemējenje hnēwal; tola řa nēotre dny bęsche wōn hižo druheho mējenja. Na wřy bęsche Rowin na jednorisęhe žiwjenje nuřowany, a teho dla trjebařche mjenje pořłuzjenja. Arwin bęsche tu řahrodniķa nadeřchoł, pola kotrehoř řebi nēichtořškuliz řařłuzicz mōęsche, a bōřy řo dohlada, řo jeha řařłuzene křořki hladajřy rořtu. Dokelř Arwin ř njeřkhabłazej wutrajnořczu pjenjeřy řebi řařłuzicz chřnięche, dha pntařche a řhodęeřche teř stajnje řa dżęlom. Wōn njemējeřche a njepopřcheřche řebi řenje řhwile, řo by řo ř druhimi rořřeczowal abo řo by řo na pryřłach řwojich řobunjerwōlnitow wobdżęłil. To bęsche teř wina, řo řo wōn ře řanym ř nich bliže njefeřna, abo ř nim řto-wařřchēny bęřche, a Arwin njemējeřche teř řane pořžadanie řa tajřim řnajomřtwom. Madřija, řo řam řebje a řwoju macz do řwobody wutupi, bęsche jeha řtajna a najłubieřa pšchemodzerķa. řeho pař mējachu wřchitřy radny, haj woni jeha cęeřczachu, dokelř řebi pilnořcz a fruta wola pola druhich řtajnje pocęeřczowanie dobudżetej.

(Pořraczowanie.)

Lutherowy row.

18. februara je řmjertny dżęń doķtora Marćina Luthera. Na tym dnju wumřje wōn w lēczę 1546 w Eislebenje, hdzeř bęsche řo teř nēhdy narodzil. A hdřy řařo tōn dżęń pšchindže, řo my rad na teho wulkeho muřa dopomniemy, kotremuř mamy řo tař jara dżakowacz.

My řmy wēęze wřchitřy w řchuli nawuřki, řo bu Lutherowe cęęlo po pšchifasni Sařķeho řurwjeřcha do Witenberga pšchijęřene a tam w hrodowej řyřwi řhowane. Duř řo wulke řdżiwanie řbudži, jako řo ta powjedanza rořnjeře, řo je Lutherowy row prošny, abo řo tam ř žyła njeje w hrodownej řyřwi we Witenbergu. řo powjedatęhe, řo je řo w řchmalkaldisķej wōjnje cęęlo ře řwojeha wotpoczinka wřalo, řo by hanjenjam njepřcheřcelow wuřhowane bylo. řuřto bęsche ta powjedanza hižo řhřchecz byla. Duř řo dżiwacz njetrjebamy, řo řo wona w lēczę 1883, w tym wopomnięřkim lēczę, kotryř řo wřchudřom w ewangelsķich krajach wulkotnje řwječęeřche, ř nowa řta. ř piřmow, wořebje ř Bugenhagenowych, řo to řa wopaczne dopořařa; ale połnje je ta powjedanza tola hařle wotmjelknycz dırbjala wot teho cęařa, řo w řebuarje lēta 1892 řo Lutherowy row woczini. — Nētko ewangelsķe řchęeřczijaniřwo wřchudřom wē: cęęlo nařcheho wulkeho reformatora wotpoczuje w řwojim rowje w hrodowej řyřwi we Witenbergu.

W pomjenowanym lēczę 31. oktobra dırbjęeřche řo ponowjena hrodowa řyřķej pořwječicz. Nēkotre mu řjes nami je hiřchęze wjeřele hibanje, kotreř ewangelsķich řchęeřczijanow řapřchimny, derje w pomjatku. Wořebje wulke bęsche wone we Witenbergu řamym, a hařle prawje mōzne bęsche hibanje mjes twarřami řamymi. Dwēmaj ř nich tamna powjedanza mēra njewořtaji; wonaj chřyřhtaj a dırbjęeřhtaj wēřtořcz mēcz.

Wot lēta 1886, hdřy bęchu połdra metra hłuboko ryli a pýtali, njebęche řo ničzo wřazy řpýtalo, twar řyřķwje bęsche wřchitķe mořy a myřle na řo cęahnył. Tōn wjełř, w kotrymř Melanchtonowy řařchęz řtejeřche, bęsche drje řo namakał, tola niř pýtany Lutherowy row. Wobęj dżę dırbjęeřķtej řpody řtareho mořařneho pomniķa bycz.

Na tym řamym mēřtnje, hdzeř bęchu podarmo pýtali, řapoczachy řpomnięnej muřej ř nowa rycz 14. februara 1892. Wonaj řo řombdżicz njeřmēdžęeřhtaj ře řwojim pýtanjem, pšchetoř pleřtr bęsche hižo w řyřķwi řładżęny; wřche jenoř hiřchęze bęsche wopomnięřķej tařli Lutheroweho a Melanchtonoweho rowa na jeju mēřtno řtajicz. Taj muřaj řebi myřleřhtaj: Chřemy na prošny row tařlu řtajicz? ř najmjeńřcha chřyřhtaj hiřchęze jankřořcz pýtacz, řo byřhtaj wot-mołwienie namakałoj. Wonaj rjjeřhtaj a pýtajřhtaj najpřjedy podarmo, hacz 2 metraj hłuboko bęřhtaj wřchitķo pšchępýtaloj; duř řłończnje drjewjany řařchęz, w kotrymř mořařny řtejeřche, namakařu, a tam řořczę Luthera leřachy, řař bęsche řo jeha cęęlo do řařchęza połožilo.

Duř bęsche to prošna powjedanza, řo tam Lutherowe cęęlo njeje, a ewangelsřy řchęeřczijenjo řo nad tym wutrobnje wjeřela.

Duř mamy řo tymaj muřomaj dżakowacz, kotreř řtaj ř temu pomhalałoj.

Řař pař mōęeřche tale bajķa ř žyła nařtacz? řař je drje řo hižo nēkotry prařchal.

Nēkotři chřyřchu to na řłowa řrejłaczneho řchpaniřķeho Alby řwjařacz, řo tōn řwojemu řhęžorej, řiz dżę bęsche teř nēmřki řhęžor, řorli V. radęeřche řazarja Lutherowe cęęlo wuřycz a řpałicz dacz. řole řadanie pař je řorla V. wotpořařał, dokelř ře řiwymy a niř ř morwymy wōjnu wjedze. Nētko pař je malo ř wēřje podobne, řo je řorla V. hdř do hrodoweje řyřķwje pšchijęchoł, teř najřķerje Alba to ř žyła prařil njeje.

Duř je řo pořdżiřcho tej bajřy druha, bōle ř wēřje podobna pšchicřina dała. — řurwjeřķy řan Bjedriķ bęsche w tym řamym wuřařu, w kotrymř pořtaji, řo dırbi řo Lutherowe cęęlo do Witenberga pšchijęeřcz a w hrodownej řyřķwi řhowacz, teho runja pořtajił, řo dırbi řo wřřche Lutheroweho rowa ř mořařa laty pomniķ řtajicz, hdřy je řo jemu, temu řurwjeřķej, powjeřcz dała wo řnamjenju a napřimje teho pomniķa.

Duř je řo teř Lutherowe řnamjo ř mořařa lało a pšchi jeha rowje pořtajiło řa pjenjeřy řurwjeřķa, kotryř bęsche ř poradżęnym wobrařom řpokojom. Tōn pomniķ pař tam dolho řtał njeje. řchetoř najřķerje bu hižo w pšchichodnym lēczę, mjenujřy w řchmalkaldenřķej wōjnje, jako bu řurwjeřķy řan Bjedriķ řajaty, a jako dırbjęeřche mēřto Witenberg wjele pšchęczępicz, tōn wobrař Lutherowy pjeć wřaty. Duř lořko ta powjedanza nařta, řo je řo Lutherowe cęęlo ře řwojeha wotpoczinka pjeć wřalo.

Tōn „wobrař“ řo pořdżiřcho w řyřķwi w řenje řařo namakał, tam bęsche jōn řana Bjedriķowoy řyn, přnyř Wylem, donjeřcz dał. řam teř hiřchęze je. Woni řu drje pšchi ponowjenju hrodowřķeje řyřķwje ř tymi w řenje jednali: ale woni tōn pořład pjeć dacz nočhřyřchu. Wřřche teho je wulki wobrař Lutherowy do řęžęny hrodoweje řyřķwje ř napřchęczę hłownych duri řamurjowany — to je wotłiw wot přenjeha wobrařa, kotryř je abt ewangelsķeho řłōřķtra Łokum w řannoverřķej, hrodowej řyřķwi we Witenbergu daril.

To je wēęze řjenje, řo my wēmy, řo Lutherowy row prošny njeje; řjenje je teř, řo my wēmy, řo je na tamnym wopomnięczę hōdnym dnju 31. oktobra 1892 řońpřnyř nařcheho řhęžorřtwa wēřz na woprawdżity row muřa Bořeho połožil.

Wřhelafe ř blisķa a ř daloka.

— řchwōřķ dopołnija je řo nowy řnjes řchulřki radżicęel řchřza wot pšchędřyřķtwa řonferęny řerbřķich duchownych, wobřtejazeřo ř řnjeřa řararja rycęerja řakuba, řnjeřa řararja Mrōřaķa-Budeřęžaniřķeho a řnjeřa řararja řółęza ř Budyřķinka powital. ř huujazyřmi řłowami řtrowjeřķe pšchędřyřķda řonferęny řnjeřa řchulřķeho radżicęela a jeha přořchęeřche, řo by w lubořczę řo řaral řa nařche řerbřķe řchule. řnjes řchulřki radżicęel řo wutrobnje dżakuję wotmołwi, řo budża jemu řtajnje nařche řerbřķe řchule na wutrobje leřczę, a řo budže řo řa to pořtaracz, řo byřhu po mōřno-řczę wřchitķe nařche řerbřķe řchule je řerbřķimi wucęerjemi wobřadżene byle. To je wřchitķim lubym řserbam wēęze jara řwjeřelaze, a nam dobru nadżiju řa pšchichod do wutrobny řłodži.

— řandżęnu pōndżęlu poda řo řařtupjerřtvo řuřiřķich ewan-gelřķo-lutherřķich duchownych pod wodżęnjom řnjeřa řajneho řyřķwinřķeho radżicęela řellera do řrařdżan ř pořtrowjenju noweho řnjeřa wřřchęřķeho dwōřřķeho předarja řłermana. Nařche řerbřķe duchownřtvo bęsche pšchęř wodżerja nařcheje řerbřķeje řonferęny, řnjeřa řararja rycęerja řakubu řařtupjene. Wřchitķe řobuřtawny řnjes wřřchęřķi dwōřřķi předař na wobjed pšchępřořy. řřchi tej řładnořczę řo wřřořki řnjes wōřpjet pola nařcheho řerbřķeho řařtupjerja řa nařchimi řerbřķimi wobřtejnořczęmi wobhōnjowajęhe. ř teho widżimny, řo mamy na cęole nařcheje řyřķwinřķeje wřřchnořczę muřa, kotryř řo ř wutrobu řajimuje řa naleřnořczę nařchich řerbřķich wořadow.

— řrowinziálne towarřtvo řa řnutřķowne miřionřtvo řmēje pšchichodnu pōndżęlu, 21. teho mēřaza řwoju lētnu řhromadżiřnu wječor w 6 hodż. w „bęřnym řonju“ w Budyřķinje. Najpřjedy řmēje řnjes řarar řābler lētnu rořpřawu wo řkutřowanju towarřtwa. řliczbowanje poda řnjes řęczniķ řachřa, a řłończnje řmēje řnjes diakonus řālecz ř řrařdżan řajimawny pšchędnořķł wo „ewangelsķich dżęłaczęřřķich towarřtwach“. My wřchitķich lubnych řserbow na tule wařnu řhromadżiřnu ředżbliwych řęřinimny, řo njeřhchu řo řombdżili tu řhromadżiřnu wopřtacz, a řo na tym wařnym pšchędnořķku řahōrič řa řwřaty řkutř řnutřķowneho miřionřtwa.

— Wubjerk lutheriskeho knihowneho towaristwa je sa swojeho pschedpshdu na město njebo knjesa fararja D. Zmisha, knjesa fararja rječerja Jakuba, a sa městopschedpshdu knjesa fararja Gólcza s Budyšchinka w swojim pošedzenju schtwórtk 17. februara wufwolil.

Sastup do póstneho czaša.

Glóš: Njebudž sparna, moja dušča.

Jesuf k čerpcjenju nětk čehnje,
Chzemy dha s nim šobu hieč,
Wotpołožće swješelenje,
Hrěščne lóschty woštajicž;
Pšchistupće k tym dwanacze
A šej šlubeče hromadže,
Hdyž měč šhrysta herbštwo chzeczje,
So s nim šobu k šmjerczi džeczje.

Jesuf praji: „Glaj, my džemy
Do města Jerusalem“,
Rospomnicž šej prawje chzemy,
So chze wón s tym prajicž wšchēm:
Ja du ja waš k šudzenju,
Sa waš wšchitkich k čerpcjenju,
Mje tam na šchiz pomišneja,
Kaž profejtow pišma praja.

Jesu, daj mi twoje rany
Stajnje psched woczomaj měčž;
Schtož šh čerpcil, lubowany,
W wutrobje tež wopomnicž,
Schtož bě we nej potajne,
To nam čin ty šnajomne,
Wot póhanow šaplowany,
Šwjasany a šjudowany.

D, tón tydžeń budža mjele
S nowa tebje šchizowacž,
Hdyž te hrěščne swješelenje
Póštnizy šo budže stacz;
Woczi wšchaf jim wotewé ty,
So te lóschty bjesbóžne
Bychu s boka woštajili,
Niz šaš' tebje šchizowali.

Čzeho dla šo chzemy šlepicz?
Duchownje žno šlepi šmy,
Dyrbimy tu wšchitžy štoržicž,
Kaž tón šlepy pschi dróšy;
Kažka torhnošč to wšchaf je,
To šej šwěru wopomnicze;
Ach, šo bychmy njehrěšchili,
Šhrysta šmjercž we čzeczzi měli.

Wšmi prjecž šchupišny wot woczom
Čzłowškim džeczom na šwěčzi!
Štutki nejšhu hódne próžom,
Hdyž šo twój štutk wopomni;
Čzizni thch čzertow wot šebje,
Tež toh' šleho štutki wšchē;
Wobrocž, kiž čze šakliwaja!
Pšchindž k tym, kiž čze pytačž džeja.

Chze mi šwět tež runje hrošecž,
Dha chzu s wutrobu ja wšchōn
Tebje ja čzim bóle prošecž,
Wšchaf šh ty mój hnadny thrōn;
Šmil šo, šmil šo nade mnu!
Wotewé woczi, wutrobu!
Daj mi twoje jašne šwětlo
Do wutrobny šwěczicž nětko.

Ja čze w wěrye njem'žu šhubicž,
Šunu čze tam wohladam,
Chze mi šmjercž wšcho šwětlo rubicž,
Jesu, ty mje wošmjesch tam;
Ja chzu, hdyž šo budže stacz,
W Salemi čze wohladacž;
Niz, hdyž šo twój šchiz šaš' staji,
Me hdyž šo džak čzi praji.

Ernst Helaf.

Něšyto k rošpominanju.

Se wšcheho, šchtož ty myšliš a čzinich, dyrbja twoji šobu-
čzłowjekowo lubošč čzucz, pšchetož šchtož šo bjes luboščze stawa,
a by-li šo wulke psched šwětom šdalo, ničzo psched tym šnjesom
njeplaczi, dokelž jemu to bóške pobrachuje. To bóške je džē ta
lubošč. Me fak móžemy my ja wšchitkich čzłowjekow, tež ja thch
pšches jich winu šfaženyh tajfu lubošč měčž? To drje budže
najšepje móžno, hdyž ty w kóždym čzłowjeku šobuwumožneho
póšnajesch, dušchu, ja kotruž je tón šbóžnik fak derje wumrjel fak
ja tebje. Hdyž móžesch to pšchezo prawje wopomnicž, tebi čzežto
njebudže lubošč k bližichemu měčž.

* * *

Wyšche helškich wrotow šteji napišane: Wašcha šašlužena mšda!
Wyšche njebješkich wrotow: Šnada a šmilnošč wascheho Boha!

* * *

Pšches puščinu džē do škanaana.

* * *

Praschenja a wotmolwenja.

Schto je džěšču Božom' žiwjenje?
Čzaf k wěčnom' šbožu dawany.

Schto je džěšču Božom' šbože?
S wěčnoh' poklada šbóžne malicžkoscze.

Schto šu džěšču Božom' bolofcze?
Wótza pokirni: „čzēti k mojej wutrobje!“

Schto je džěšču Božom' wumrjecze?
We wódnej nušy žolm, kiž wumože.

Njeměj wumrjecze ja hórke dyrbjenje!
Nē wone je šbóžne jandželowe košchenje.

Sšerbšti jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadžene: 614 hr. 59 np. Dale šu štadowali:
ff. pšchekupž Wiczas w Budyšchinje 2 hr., měšchjan a murešti poler Šrušchwiza
w Budyšchinje 3 hr.; s šchidola 6 hr. 60 np., a to: Mođer, Šencž, Š.
Miklawich, Šarjent, Š. T. Miklawich, Šchūža, Š. K. Miklawich a Šešča po
50 np., Marja Lorenzowa a Brodak po 30 np., Šchězepant a Šancž po 1 hr.;
s šóškol 3 hr. 20 np., Šozor 20 np., Wiczas, Šaufendorf a Měto po 1 hr.;
s šóšlinka 7 hr., a to: šantor em. Šrncža a Š. Š. Š. po 2 hr. a špr-
winški wucžer Šarka 3 hr.; pšches redakciju „Kath. Šóšla“ čzo. 7, 56 hr.
a to: can. šaraf Šermanu we Šotrowje 50 hr., Šurij Čzornal s Šonjež
1 hr. a šprtw. wucžer Šjenka w Šóženčze 5 hr.; s šiwocziž 2 hr. 70 np.,
a to: wucžer Šahoda a g. p. Šchuba po 1 hr., thšchēšti mištr Šēta 50 np.
a šahrodnik Wiczas 20 np.; s Šlukšča 17 hr. 80 np., a to: šaraf Šēnich a šantor
Šchuster po 3 hr., M. Šchusterowa, A Šunath, Šeršiwški, Šehnišch, Šochta.
Šcholla a Šranich po 30 np., Šobrat, Šurenž, Šanex, šwud. Šcholežina,
Šalas, Šenzel, Šlišchent, Šowak, Šinter, Šomasch, Šchawa, Šchwurat,
Šartštein, Šētrach a Šojnar po 20 np., Šaršcha a Šuczman po 75 np.,
Šopta, Š. Wiczas, Šēmž, Šušchmann a Šohn po 50 np., šwud. Šandžina a
Šawich po 10 np., Šchrama 15 np., Šartel 60 np. a Šchuster 1 hr.; wucžer
Šódnja w Šakojdach 3 hr.; s Šroždžija 6 hr. 70 np., a to: Šhēžor,
Šurban, Šeš a Šheše po 1 hr., Šowka 40 np., Šolenz 50 np., Šwros 30 np.
a Š. A. Šartuš 1 hr. 50 np.; s Šulkeho Šošyka 5 hr. 50 np., a to:
Šuka, Šbraham a Šjar po 1 hr., Šral 2 hr. a Šrcža 50 np.; s Šejna
8 hr. 50 np., a to: šublerjej Šanšti a Šešcha po 3 hr., Šchade a Šojta po
1 hr. a Šeinert 50 np.; s Šuježta pod Čzornobohom 2 hr., a to: žiwnoščer
Wiczas 50 np. a šojnik Šybal 1 hr. 50 np.; Šana Šlepotariowa pod Šanšowej
šrušchwizy do šchtrumpizy w Šakojdach naššerata 7 hr. 16 np.; šrjedowne
šerbšte šlido w Šlukšnikščach 6 hr. 20 np.; s Šornjeho Šunjowa 3 hr.
50 np., a to: Šhrgacž a Šanach po 1 hr., Šchūža, Šral a Šinkler po
50 np.; s Šukež 15 hr., a to: šantor Šatnik 10 hr., šaraf Šubiza 5 hr.;
šaraf dr. Šencž we Šjelecžinje 6 hr.; thžštar Šrauer w Šchunowje 50 np.
— Šromadže 777 hr. 35 np.

Mjena dariczelow a jich darow šo pošdžišcho wošebje wo-
čzishčža a šo šralej pšchepodadža.

S najwutrobnišchim džakom Šommer, poškadnik.